

OKÇU-ZADE'NİN MANZUM KIRK AYET TERCÜMESİ

Yrd. Doç. Dr. Ahmet SEVGİ♦

Okçu-zâde Şâh Mehmed Efendi, Okçu-zâde Mehmet Paşa'nın oğludur. 970/1562'de doğmuştur. Medrese tahsilini tamamladıktan sonra ilmiye sınıfına intisâb eden ve bir ara Şeyhü'l-islam Nakîb-zâde'nin muîdliğini de yapan Okçu-zâde daha sonra bu meslekten ayrılarak devlet yönetiminde görev alır. Sırasıyla tezkirecilik, reîsü'l-küttâplık, nişancılık (5 defa) ve defterdârlık görevlerinde bulunur. Ve 1039/1629'da da vefât eder (1).

"Şâhî" mahlasıyla şiirler de yazan Okçu-zâde, daha çok bir "münşî" olarak tanınmaktadır. Bu vâdide kaleme aldığı "Ahsenü'l-hadîs" "En-nazmu'l-mübîn fi'l-âyâtî'l-erba'in" ve "Münşeât" gerçekten kıymetli eserlerdir (2). Nevî-zâde Atâî, bu konuda şöyle der: Asâr-ı celîlesinden "Ahsenü'l-hadîs" ismi ile müsemmâ Hadîs-i Erba'in'i vardur. Her bir hadîs-i şerîfi mısra'-ı râbî olmak üzere birer kıt'ada nazm eyleyüp müşebba' u mufassal Türkî şerh itmişdür. Ba'dehû kırk âyet-i kerîmeyi dahu ol tarz üzere nazm u şerh eylemişdür. Dîvân-ı hümâyûn hizmetinde iken selâtine gönderilmek için inşâ itdiği nâmeleri ve suver-i mekâtîb-i belîgatü'l-esâlîbi cem' u tertîb eyleyüp mecmû'a-i hâtîr-fîrîb eylemişdür (3).

İktibâs ettiğimiz parçadan da anlaşılacağı üzere Okçu-zâde makalemizin konusunu teşkil eden "En-nazmu'l-mübîn fi'l-âyâtî'l-er-ba'in" (*) adlı eserinde kırk âyet üzerinde

♦)S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

1) Bkz. Nevî-zâde Atâî: Hadâ'îku'l-hakâ'ik fi-tekmileti's-şekâ'ik, İst. 1268, C.2, s. 730-731.

2) Okçu-zâde'nin diğer eserleri ile ilgili bilgi için bkz. M. Tâhir: Osmanlı müellifleri, C.2, Matba'a-i Âmire, İst. 1333, s. 78-79.

3) Nevî-zâde Atâî: a.g.e, s. 731.

*) Okçu-zâde: En-nazmu'l-mübîn fi'l-âyâtî'l-erba'in, Mevlânâ Müzesi Ktp. No: 5495 v. 1b-330a.

Üzerinde çalıştığımız bu nüshanın tavsîfi şöyledir:

Kitap adı: En-nazmu'l-mübîn fi'l-âyâtî'l-erba'in.

Yazarı: Okçu-zâde.

Başı : حمد وافر فراوان و شكر و ستایش بیكران اول نواله بخش

Sonu : هر کس زد ر تو حاجتی میخواهم
من آمده ام از تو ترا میخواهم

Yazı : Nesih
Ölçü : 32x18.2/26.1x12.2
Satır sayısı : 25
Yaprak sayısı : 330.

durmaktadır. Müellif, eserin mukadimesinde daha önce yazmış olduğu "Ahsenü'l-hadis" (***)in gördüğü büyük ilgiden cesâret alarak bu eseri kaleme aldığını belirterek "Kırk Âyet" nev'inde kendisinin ilk müellif olduğunu şöyle anlatır: "Ammâ tarz-ı nev-âyîn-i âyât-ı erba'în ilâ'l-ân per-i siper-i eşrâf-ı eslâf olmayup henüz ye'fime-i dehr-i nadire-perdâz ve ebnâ-yı cins miyânında bu fakîr-i bî-ser ü sâmana mâ-bihî'l-ımtiyâzdur" (4).

Okçu-zâde, manzûm vâki olan âyetlerden kırk tane seçerek bunları rabt-ı mâna için bir kıta' içinde idmâc u idrâc eylediğini; Anadolu'da bu türün ilk meyvesi olan mezkûr esere gerekli ilgi gösterilmezse gönlünün yaralanacağını belirterek bu bahsi şu beyitle tamamlar:

غلام همت آن عارفان با کرم
که یک صواب ببینند و صد خطا بخشند (v. 2a)

(x)

Okçu-zâde, daha sonra âyetlere geçerek önce, ele aldığı her âyeti nazmen tercüme eder; Arapça, Farsça ve Türkçe yapılan diğer manzûm tercümeleri hakkında bilgi verdikten sonra da mensûr olarak bu âyetlerle ilgili uzun hikâyeler anlatır ve zaman zaman da manzum nakiller yapar. Âyetlerin manzum tercümelerine dâir sanırım şu birkaç örnek yeterli bilgiyi verecektir:

لن تنالوا البر حتى تنفقوا

4

*Ey taleb- kâr-ı rızâyı İzidî
Lütf ile bezl-i direm kul unfi ko
Enfûs-i eşyâyı virmekdür hüner
"Len-tenâlû'l-birra hattâ tünfikû*

LÂMÎ'Î ki eşât-ı bedâyi-i sanâyi'üñ câmi'idür. Bu âyet-i mu'ciz-gâyeti bu vech-i pesendide üzere silk-i nazma keşide kılmış ki

NAZM:

Varuñi bezl ide gör imsâki ko

(v. 21b)

لن تنالوا البر حتى تنفقوا

***

لعل الله يحدث بعد ذلك

**) Okçu-zâde: Ahsenü'l-hadis, İkdâm Matba'ası, İst. 1313.

4) Okçu-zâde: En-nazmül-mübîn fî'l-âyâtü'l-erba'în, v. 1b.

x) O âlîcenâb âriflerin himmetinin kölesiyim ki bir doğru görünce yüz hatâ bağışlarlar.

Tevekkülden idüp tiryâk-ı fârûk
Melâlet zehri ile olma hâlik
Dem-i gamda ümîdüñ kesme Hak'dan
"La'alle'llâhe yuhdis ba'de zâlik"

Bir şâ'ir-i mâhir tûr-ı kitâb-ı mestûrdan nâr-ı hikem-i esrârî înâs ve bu âyetüñ bâdî-i tilâvetinde bu vechile eş'âl-i şem-i iktibâs eylemiş ki

NAZM:

دلا در بند محنت صابری کن
 مکر بیرون بیری جان از مهالك
 جهان پیوسته بریک حال نبود
 "لعل الله یحد ث بعد ذلك"
 (x) (v. 97b)

***

اذا أصبحت مهتما بحالك
 و شأنك من صروف الدهر هالك
 فلا یخطر سوى خیر بیهالك
 "لعل الله یحد ث بعد ذلك"
 (xx) (v. 97b)

فی الارض مراغما كثيرا و سعده

Âlüfte olup ülfete düşme tama'a
Her kim ki ider kanâ'at "Allâhü ma'ah"
Geşt eyler iseñ riyâz-ı arzı bulasın
"Fîl-arzı murâgamen kesîran vese'ah"

x) Ey gönül, mihnet bağına sabret. Ola ki tehlikelerden canını kurtarırsın. Cihan aynı halde kalmaz. "Belki Allah bunun arkasından bir iş peyda ediverir".

xx) Zamanın öldürücü hadiselerinden dolayı hâlîne üzülerek sabaha erdiğin vakit aklına hayırdan başka bir şey getirme. "Belki Allah bunun arkasından bir iş peyda ediverir".

Mazhar-ı feyz-i Kayyûmî Hazret-i MAHDÛMÎ bu rubâ'î-i bî-hemfâyî
Bu vehicle ta'bîr ü edâ buyurmuşlardır.

RUBÂÎ:

هستی همه ذلت و هوانست و ضعه
زین مرحله هر که رفت اللد معه
بگذر بزمین نیستی تا یابی
فمن الارض ماغما كثيرا وسمه (+)
***
و: بود الذین جابواالصخر

(x)

(v.162b)

***

25

Saîa el virîi ise eyleme fahr
Mülk-i Hârezm ü kişver-i İstahr
Neyledi Âd'ı gör kazâ vü kader
"Ve semûde'l-lezîne câbû's-sahr".

Hazret-i CÂMÎ ki hîmâ-yı efânîn-i belâgatı hâmî idi. Bu âyet-i bî-iltibâsı bu vehicle iktibâs eylemişdür.

NAZM:

چند کردن بحول و قوت فخر
کتمود الذین جابواالصخر
رو بقرآن بخوان که باد چه کرد
با جنود نمود و عاد چه کرد (++)

***

(xx)

و یرزقه من حیث لا یحتسب

(v. 204a)

***

36

Takarrub kılup Hakk'a takvâ ile
Sakın olma hiç kimseye müntesib
"Ve men yetteki'llâhe yec'al lehû"
"Ve yertzukhü min haysü lâ-yahtesib"

x) Varlık bütün zillettir. Allah onu hakir kılmıştır. Kim bu merhaleden geçerse Allah onunla beraberdir. Dünyadan geç ki yokluğu (fenâ fi'llâh) bulasın. "Yer yüzünde gidecek çok yer ve genişlik vardır."

xx) "Vadilerde kayaları oyan Semûd" gibi güç ve kuvvetle ne kadar övünülebilir. Git Kur'an'ı oku da rüzgar, Âd ve Semûd kavminin askerlerine ne yaptı gör.

Ba'zı fuzalâ bu âyet-i intimâyı bu vechile silk-i nazma keşîde ve üslûb-ı belâgatı güşâde kılmışlardır.

KIT'A:

سل الله من فضله واتقه
فان التقى خيرا ما تكسب
ومن يتق الله يصنع له
ويرزقه من حيث لا يحتسب⁺

(x)

(v.291b)

Bu Kıt'a-i berâ'at lisân-ı gaybuñ mukatta'ât-ı eş'ârındandır.

KIT'A:

تونيك ويد خود هم از خود بپرس
چرا ديكرى بايدت محتسب
"ومن يتق الله يجعل له
ويرزقه من حيث لا يحتسب" (+)
***
وردوا الى الله موليهم الحق

(xx)

(v.291b)

***

38

*Ribât-ı dü-derdür bu der-bend-i fânî
Olur her dem ahlâfî eslâfa mülhak
İkâmet müyesser degül bu cihânda
"Ve ruddû ilâ'llâhi mevlâhümü'l-hak"*

'Ulemânuñ bedî'u'l-minvâli merhûm NEVÂLÎ bu âyet-i berâ'at-esâsı bu gûne ik-tibâs eylemişdür.

x) Allah'ın fazlından iste ve O'ndan kork. Takva, kazandığın şeylerin en hayırlısıdır. Kim Allah'tan korkarsa (Allah) ona bir çıkış yeri ihsan eder. "Ve ona ummadığı yerden rızık verir".

xx) Kendi iyiliğini ve kendi kötülüğünü yine kendinden ara. Sana başka bir muhâfız gerekmez. "Kim Allah'tan korkarsa (Allah) ona bir çıkış yeri ihsân eder. Ve ona ummadığı yerden rızık verir".

KIT'A:

نظركن با احوال اينها آدم
به پيشين ايشان بسين است ملحق
برفتند آخر ازين دار فانی
”وردوا الى الله مولیهم الحق“

(x) (v.308a)

واملى لهم ان كيدى متين

***

39

*Fesâd eyleyen zümre-i nâ-pesend
Olur sanma mekr-i Hudâ'dan emîn
Yed-i kudret imlâ ider anlara
"Ve ümlî lehüm innê keydî metfn"*

KEMÂL PAŞA-ZÂDE merhûm bu âyet-i iltibâsı bu gûne iktibâs buyurmuşdur.

NAZM:

*İdüp bunca fisk u fesâd ol la'în
Dime nice oldı belâdan emîn
Bu imhâh sanman ki a'mâldür*

واملى لهم ان كيدى متين

(v.315b-316a)

Fuzalâ-yı Acem'den bir şâ'ir-i Îsâ-dem bu vechile tahrîr-i kelâm kılmışdur.

NAZM:

اكر مهلتى يانت دشمن مبین
”واملى لهم ان كيدى متين“

(xx) (v.316a)

Şimdi, nazım-nesir karışık sanatkârâne bir üslupla kaleme alınan bu hacimli eserin sadece manzum âyet tercümeleri kısmını sunuyoruz.

x) Âdem oğlunun durumlarına bak. Sonunda dünyadan gidip mezarda kendinden öncekilere katılmışlardır. "Artık hepsi hak mevlaları Allah'a döndürülmüşlerdir".

xx) Düşman açık bir mühlet bulsa da "ben onlara mühlet veririm, fakat helak ve perişan edişim pek çetindir".

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

انظرونا نقتبس من نورکم

لیس للانسان الا ما سمی

1

*Eyledük bilmezlik ile hayf kim
Zulmet-i gafletde nakd-i ömri güm
Ey hidâyet mülkünün rehberleri
"Unzurûnâ naktebis min-nûriküm" (v.3b)*

5

*Sa'y idüp kat-ı merâtib kılmağa
Eyle sıdk-ı bâl ile Hakk'a du'â
Gayrıdan saña irişmez menfa'at
"Leyse li'l-insânî illâ mâ-sa'â" (v.28b)*

ربنا انزل علينا ماء

ثم افررتم وانتم تشهدون
ثم انتم هولاء تقتلون

2

*Ehl-i cûd oldur ki bezl idüp ta'âm
Dâimâ icrâ-yı ayn-ı mâ ide
Vakt-i hâcette niyâz idüp diye:
"Rabbenâ enzil aleynâ mâ'ide" (v.7a)*

6

*Kahr-ı Hakk'a mazhar olduğın Yahûd
Keşf ider bu âyet-i mu'ciz-nümûn
"Sümme akrartüm ve entüm teşhedûn"
"Sümme entüm hâ'ülâ'i taktülân" (v.34a)*

قل هو الرحمن انا به

انما الله اله واحد

3

*Ehl-i îmâna tevekküldür ehem
Ger olursañ tâlib-i hayr u behî
Aña isterlerse Kur'ândan delîl
"Kul hüve'r-rahmânü âmennâ bihi"
(v.14b)*

7

*Ne ki var enfüs ü âfâkda hep
Vahdet-i Hakk'a olupdur şâhid
Mâ-sivâya nazar itme zinhâr
"İnnemâ'llâhü ilâhun vâhid" (v.41a)*

لن تناولوا البر حتى تتفقوا

الدى انزل فيه العرا

4

*Ey taleb-kâr-ı rızâ-yı İzidi
Lütf ile bezl-i direm kul 'unfi ko
Enfüs-i eşyâyı virmekdür hüner
"Len-tenâlû'l-birra hattâ tünfikû" (v.21b)*

8

*Kadre irişdi aceb midir eger
Şöhret-efzâ ola şehri ramazân
Nâzil olmışdur anuñ şânında
"Ellezi unzile fhi'l-Kur'ân" (v.47b)*

Not: Tercümelerde umûmiyetle farklı vezinler kullanılmıştır.

1) Arkanıza (dünyâya) dönün de bir nûr arayın. Hadîd Süresi (57) Âyet:13.

2) Ey Allah'ım, Rabbimiz! Bize gökten bir sofrayı indir. Mâide Süresi.(5) Âyet: 114

3) (Ey Rasûlüm, onlara) de ki: (Bizi kurtaracak ve bize merhamet edecek) O Rahmândır; biz O'na imân ettik. Mülk Süresi (67) Âyet:29.

4) Sevdiğinin şeylerden sadaka vermedikçe, siz cennete eremezsiniz. Âli İmrân Süresi (3) Âyet:92.

5) Hakikaten insan için kendi çalıştığından başkası yoktur. Necm Süresi (53) Âyet: 39.

6) Sonra, siz de bunları ikrar ve kabul ettiniz. Bununla beraber geçmişlerinizin bu ahbine siz de şahitlik edersiniz. (Kan dökmek ve birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmamak üzere ahd ve ikrardan) sonra sizler, o kimselersiniz ki kendi adamlarınızı öldürüyorsunuz. Bakara Süresi (2) Âyet: 84-85.

7) Allâh, yalnız bir tek İlah'dır. Nisâ Süresi (4) Âyet: 171.

8) O sayılı günler ramazan ayıdır ki Kur'ân o ay içinde indirilmiştir. Bakara Süresi (2) Âyet: 185.

لا يريدون علواً في الأرض

9

*Devlet anuñ ki tevâzu'la müdâm
Hazret-i Hakk'a ide hâlini arz
Âhîret dârî olur añlara kim
"Lâ-yürîdüne ulüvven fî'l-arz" (v.53b)*

الذى اطعم ان يغفرلى

10

*Ser-fürü eylemedüm dünyâda
Hak baña kenz-i kanâ'at vireli
İ'timâdum benüüm ol hazretedür
"Ellezl etma'u en-yağfıra lî" (v. 61b)*

انمن كان على بينة من ربه

11

*Kim ki tevîki refîk eyleye râh-ı Hak'da
Ola günden güne her kârî vü kirdârî bih
Ehl-i rüşt ile şekâ sâhibi yek-sân olmaz
"Efemen kâne'alâ-beyyenetin min-
Rabbih" (v. 80b)*

الا بعدا لماد قوم هود

12

*Ne kıldı bâd-ı nahvet kavm-i Âd'a
Bilür her kim ki nûr-ı şühûdî
Olupdur anlarıñ şânında nâzil
"Elâ bu'den li'âdin kavmi Hûdî" (v. 88a)*

لعل الله يحدث بعد ذلك

13

*Tevekkülden idüþ tiryâk-ı fârâk
Melâlet zehri ile olma hâlik
Dem-i ğamda ümîdüñ kesme Hak'dan
"La'alle'llâhe yuhdis ba'de zâlik" (v.97a)*

لا تدع مع الله الها اخر

14

*Ey şirk-i hafîden eyleyen havf u hazer
Tevhîd ile itmek gerek ef'âli güzzer
Ma'bûd idiniþ hevâñ aldanma sakın
"Lâ-ted'u ma'a'llâhi ilâhen âhar" (v.104b)*

سبحانك لا علم لنا الا ما علمتنا

15

*Ervâh-ı mukaddese gürâh-ı ulemâ
Mekşûf iken anlara rumûz-ı esmâ
Âhir irişüp makâm-ı acze dirler
"Sübhâneke lâ-ilme lenâ illâ mâ" (v.113a)*

ان قيل لهم تمتعوا حتى حين

16

*Her kim ki ola mesned-i izzetde mekîn
Menzil-gehi âkıbet olur zîr-i zemîn
Gör kavm-i Semûd'a neyledi kibr ü gurûr
"İz-kîle lehüm temetteû hattâ hîn" (v.122a)*

9) Şu âhîret yurdunu (cenneti) biz, yer yüzünde ne bir zulüm ne de bir fesat istemeyen kimselere veririz. Kasas Sûresi (28) Âyet: 83.

10) O'dur ki hesâp gününde günâhımın bağışlanmasını kendisinden umarım. Şuarâ Sûresi (26) Âyet: 82.

11) Bir mü'min Rabbi tarafından verilen açık bir delil üzeredir. Hûd Sûresi (11) Âyet: 17

12) Haberiniz olsun! Hûd'un kavmi Âd, Allah'ın rahmetinden uzak olsun. Hûd Sûresi (11) Âyet:60.

13) Bilmezsin, belki Allah onun (bu bir veya iki defa boşamanın) arkasından bir iş (sevgi) çıkarır. Talak Sûresi (65) Âyet:1.

14) Allah ile beraber başka bir ilâha ibadet etme. Kasas Sûresi (28) Âyet:88.

15) Melekler "Biz, (sana itiraz olunmaktan) seni tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinde başka, hiç bir ilmimiz yok" dediler. Bakara Sûresi (2) Âyet: 32.

16) Semûd kavminde de ibret vardır. Hani onlara "Bir zamana kadar yaşayın, istifâde edin" denilmişti. Zâriyât Sûresi (51) Âyet: 43.

17

*Gerçi beni yoldan çıkarup sû-i karîn
Bâr-ı günehiüm götürmez etbâk-ı zemîn
Ammâ ki kemâl-i fazl-ı Hak'dan umaram*
"En yağfira lî-hatietî yevmeddîn" (v.129b)

21

*Her kim ki ola emr-i şer'a âlim
Münkerleri nehy olur aña farz
Kur'ân'da buyurdi Hazret-i Hak*
"Yenhevne anil-fesâdi fi'l-arz" (v.171b)

تا الله لقد آترك الله علينا

عجلا جسدا له خوار

18

*Ey Mısr-ı melâhatde olan Yûsuf'a hem-tâ
Âşüfte seniñ hüsn-i dil-efrûzuña dünyâ
Görseydi seni hür-ı behişt diyelerdi
"Tâ'llâhi lekad âsereke'llâhü aleynâ"*
(v.145b)

22

*Nefs ehli hurûş ider derûndan
Her gâh ki göstere hevâ-rû
Ten-perver olup perestîş itme
"İcnen ceseden lehü huvâru"* (v.179a)

قل لا اسئلكم عليما جرا الا

القوه على وجه ابي بات بصيرا

19

*Her kim ki ola bende-i hâs-ı Mevlâ
Elbette olur âl-i resûle mevlâ
Bu da'vîye isterler ise beyyine
"Kul lâ es'elüküm aleyhi ecran illâ"*
(v.154a)

23

*Göz yumsa sivâdan ne acep Hazret-i
Ya'kûb
Nûr-ı basarın nice zamân görmedi zîrâ
Yûsuf didi pîrâhenini eyleyüp irsâl
"Elkâhü alâ-vechi ebf ye'ti bastrâ"*
(v.188a)

في الارض مراغما كثيرا وسمعه

نفد البحر قبل ان تنفد

20

*Âlüfte olup ülfete düşme tama'a
Her kim ki ider kanâ'at "Allâhü ma'ah"
Geş eyler iseñ riyâz-ı arzı bulasın
"Fi'l-arzı mürrâgamen kesfran vese'ah"*
(v.162b)

24

*Medd-i bî-cezrdür yem-i Kur'ân
Gaybdandur hemîşe aña meded
Sâhili yok muhût-i Kur'ân'uñ
"Nefide'l-bahru kable en-tenfed"* (v.196a)

17) O'dur ki hesap gününde günahımın bağışlanmasını kendisinden umarım. Şuarâ Süresi (26) Âyet:43.

18) Kardeşleri ona "Allah'a yemin ederiz, doğrusu Allah seni bize üstün kılmıştır. Hakikaten biz (sana yaptığımızdan ötürü) suçlu idik" dediler. Yûsuf Süresi (12) Âyet: 91

19) (Ey Rasûlüm) de ki "Ben (bu tebliğimden dolayı) sizden Allah'a ibâdet ve yakınlıkta, sevgiden başka bir mükâfat istemiyorum." Şûrâ Süresi (42) Âyet:23.

20) Her kim Allah yolunda hicret ederse, yer yüzünde gidecek çok yer ve genişlik bulunur. Nisâ Süresi (4) Âyet: 100.

21) Şimdi, sizden önceki devirlerden geri kalan akıl sahipleri, yer yüzünde fesat çıkarmaktan (insanları) alıkoysalardı ya. Hûd Süresi (11) Âyet: 116.

22) Tûr'a çıkan Mûsâ'nın arkasından, geride kalan kavmi, süs eşyalarından bir buzağı heykeli yapıp onu Tanrı edindiler ki onun bir böğürmesi de vardı. Ârâf Süresi (7) Âyet: 148.

23) (Yûsuf) "Şimdi siz, benim şu gömleğimi götürün de babamın yüzüne bırakın; gözü görür hâle gelir." (dedi) Yûsuf Süresi (12) Âyet: 92.

24) (Ey Rasûlüm) de ki "Eğer Rabbimin kelimeleri(ni yazmak) için bütün denizler mürekkep olsa, muhakkak ki Rabbimin kelimeleri tükenmeden denizler tükenirdi." Kehf Süresi (18) Âyet: 109.

25

*Saîa el virdi ise eyleme fahr
Mülk-i Hârezm ü kişver-i Istahr
Neyledi Âd'ı gör kazâ vü kader
"Ve semûde'l-lezîne câbû's-sahr"* (v.204a)

29

*Hayr-ı ümmet olur haffü'l-hâz
Böyle nutk eyledi Rasûl-i halîm
İ'ümâd eyleme nisâya sakın
"İnne rabbî bi-keydihinne alîm"* (v.242a)

و على كل ضامر يأتيين

فستلوا هن من وراء حجاب

26

*Habbezâ kârvân-ı huccâca
Oldular sâlikân-ı menhec-i dîn
Hac iderler varup müşât u'urât
"Ve alâ külli zâmirin ye'tfn"* (v.213a)

30

*Perde ardında işlenüp işler
Kimseye olmaz oldu fethu'l-bâb
Zenden erbâb-ı nefis bed-terdür
"Fes'elâ hünne min-verâ'i hicâb"* (v.249b)

انه كان صادق الوعد

انكم في المذاب مشتركون

27

*Her ki incâz-ı va'di âdet ider
Reşş-i nûr ide keykeb-i sa'di
Didi pûr-ı Halîl için Yezdân
"İnnehû kâne sâdika'l-va'di"* (v.221a)

31

*Bâ'is-i mess nâr-ı dûzahdur
Eylemek ehl-i zulme meyl ü rûkân
Böyledür muktezâ-yı nazm-ı kerîm
"İnneküm fi'l-azâbi müşterikân"* (v.256b)

ثاني اثنين ازهما في الغار

فاستجبنا له و نجيناه

28

*Ehl-i sünnet odur ki Sîddîk'uñ
Eyleye afdaliyyetin ikrâr
Olsa lâyıkdur evvel-i hulefâ
"Sâniye'sneyni iz-hümâ fi'l-gâr"* (v.233a)

32

*Hayr-ı ezkâra iştigâl eyle
Nice bir gaflet ile cürm ü günâh
Gûş-ı sîrruña tâ ola vâsil
"Fe'stecebnâ lehû ve necceynâh"* (v.263b)

25) (Nâsıl azâp etti) vâdilerde kayaları oyan (ve böylece şehirlere kuran) Semûd'e? Fecr Sûresi (89) Âyet:9.

26) Bütün insanlara hacca ilân et; gerek yaya olarak, gerek her uzak yoldan binek üzerinde senin huzûruna gel-sinler. Hac Sûresi (22) Âyet: 27.

27) Kurân'da İsmâil'i de an; çünkü o, vâdinde sâdıku ve kavmine gönderilmiş bir peygamberdi. Meryem Sûresi (19) Âyet: 54.

28) Hani Mekke kâfirleri onu Mekke'den çıkardıklarında ikinin ikincisi (Peygamberin arkadaşı Hz. Ebû Bekir) ile (Sevr dağında) mağaradaydılar. Tevbe Sûresi (9) Âyet: 40.

29) Mâhakkak ki benim Rabbin, onların hilelerini bilendir. Yûsuf Sûresi (12) Âyet: 49.

30) Bir de (Peygamberin) zevcelerine gerekli bir şey soracağımız vakit de, perde arkasından sorun. Ahzâb Sûresi (33) Âyet: 53.

31) Bu özlediğiniz şey, bugün size aslâ fayda vermez; çünkü zulüm yaptınız. Hepiniz azapta ortaksınız. Zuh-ruf Sûresi (43) Âyet: 39.

32) Biz de duâşımı kabul ettik, kendisini kederden kurtardık. İşte biz mü'minleri böyle kurtarıyoruz. Enbiyâ Sûresi (21) Âyet: 88.

نذف بالحق على الباطل

33

*Hak gelicek bâtl olur muzmahıl
Bir yire gelmez ikisi hâsılı
Nazm-ı kerîminde buyurdı Hudâ
"Nakzifü bi'l-hakkı ale'l-bâtih"* (v.271a)

ازلفت الجنة للعتيق

34

*Ravza-i firdevsden olmaz ba'îd
Her kim ola sâlik-i râh-ı yakîn
Nass-ı cellînde buyurdı Hudâ
"Üzlifeti'l-cennetiü li'l-müttekân"* (v.278b)

اراد ريك ان ييلغا اشد هما

35

*Sakin bu cffe-i dünyâya konma kerkes-yâr
Bülend-himmet olup kâni ol misâl-i hü mâ
Bu âyetün sana mazmûnı rızka zâmindür
"Erâde rabbüke en yeblügâ eşüddehümâ"* (v.285b)

و برزقه من حيث لا يحتسب

36

*Takarrub kılup Hakk'a takvâ ile
Sakin olma hiç kimseye müntesib
"Ve men yetteki'llâhe yec'al lehü"
"Ve yezukhü min haysü lâ-yahtesib"* (v.291a)

قليلًا من الليل ما يهجمون

37

*Olur lâyük-ı nûr-ı dîdâr peydâ
K'ola zinde-dâr-ı şeb-i fire-gûn
Beyân eyler ol zümrenüñ hâlîni
"Kalîlen mine'l-leyli mâ-yehce'ün"* (v.298b)

و ردوا الى الله موليهم الحق

38

*Rıbât-ı dü-derdür bu der-bend-i fânî
Olur her dem ahlâfı eslâfa mülhak
İkâmet müyesser degül bu cihânda
"Ve ruddü ilâ'llâhi mevlâhümü'l-hak"* (v.308a)

و الملى لهم ان كيدى منير

39

*Fesâd eyleyen zümre-i nâ-pesend
Olur sanma mekr-i Hudâ'dan emîn
Yed-i kudret imlâ ider anlara
"Ve ümlî lehüm inne keydî metfn"* (v.315b)

وان الى ريك المنتهر

40

*Salup hayrete fikr-i zât-ı İlâh
Giriftâr-ı acz oldı ehl-i nühhâ
Delil isteriseñ bu âyet yeter
"Ve enne ilâ rabbike'l-müntehâ"* (v.323a)

HÂTİME-İ NAZM-İ MÜBÎN
*Mümkün olmaz sırr-ı Kur'ân'a vusûl
Olmayınca ilm-i dîn yolunda peyk
Kıssa-i Nüh'i yeter fehmi imege
Nükte-i mazmûni* (x)
نوحیها اليك (v.328b)

33) Hayır, biz hakkı bâtulın tepesine atarız da onu parçalar. Enbiyâ Sûresi (21) Âyet: 18.

34) Cennet de takvâ sahiplerine yaklaştırılmıştır. Şuarâ Sûresi (26) Âyet: 90.

35) Rabbin diledi ki ikisi de rüşlerine ersinler ve definelerini çıkarsınlar. Kehf Sûresi (18) Âyet: 82.

36) Bir de ona ummadığı yerden rızık verir. Talak Sûresi (65) Âyet: 3.

37) Onlar geçeden pek az (bir zaman) uyuyorlardı. Zâriyât Sûresi (51) Âyet: 17.

38) Artık hepsi hak mevlâları Allah'a döndürülmüşlerdir. Yûnus Sûresi (10) Âyet: 30.

39) Bir de ben, onlara mühlet veririm. (İstedikleri gibi yaşarlar) Fakat ihsan görünüşünde, helâk ve perişan edişim pek çetindir. Âraf Sûresi (7) Âyet: 183.

40) Şüphe yok ki nihâyet Rabbine gidilecek. Necm Sûresi (53) Âyet: 42.

x) İşte bunlar, sana vahiy ile bildirdiğimiz gaybî haberlerdir. Hûd Sûresi (11) Âyet:49.

